

DAMIR JURAS*

Potpomaganje državljana treće zemlje u nezakonitom prelasku u Republiku Hrvatsku ili nezakonitom tranzitu preko teritorija Republike Hrvatske

Zabranjeno je pomaganje i pokušaj pomaganja državljaninu treće zemlje u nezakonitom prelasku državne granice, u tranzitu preko državnog područja ako je državljanin treće zemlje nezakonito ušao u Republiku Hrvatsku te u nezakonitom boravku. Kaznom zatvora do 60 dana ili novčanom kaznom u iznosu od 23.000,00 kn, za svakog potpomognutog državljanina treće zemlje, kaznit će se fizička osoba koja pomaže ili pokuša pomoći državljaninu treće zemlje u nezakonitom prelasku, tranzitu i nezakonitom boravku u Republici Hrvatskoj. Za opisani prekršaj obvezno će se izreći oduzimanje predmeta i sredstava ako je prijevoznik vlasnik prijevoznog sredstva (čl. 53. i čl. 249. st. 8. i 9. Zakona o strancima - ZS, NN 133/20.)¹.

Određujući vrstu i mjeru kazne koju će primijeniti, sud će uzeti u obzir sve okolnosti koje utječu na to da kazna po vrsti i mjeri bude lakša ili teža za počinitelja prekršaja (olakotne i otegotne okolnosti), a osobito ove: stupanj krivnje, pobude iz kojih je prekršaj počinjen, prethodno ponašanje počinitelja, njegovo ponašanje nakon počinjenog prekršaja, te ukupnost društvenih i osobnih uzroka koji su pridonijeli počinjenju prekršaja. Izričući počinitelju prekršaja novčanu kaznu, sud će uzeti u obzir i njegovo imovinsko stanje. Blažu kaznu od propisane za određeni prekršaj sud može izreći kada postoje naročite olakotne okolnosti, osobito ako se počinitelj pomirio s oštećenikom, ako mu je u potpunosti ili većim dijelom naknadio štetu prouzročenu prekršajem, a svrha kažnjavanja može se postići i takvom blažom kaznom (čl. 36., čl. 37. st. 2. Prekršajnog zakona - PZ, NN 107/07., 39/13., 157/13., 110/15., 70/17., 118/18.). Dakle, razlog za ublažavanje kazne ne mogu biti olakotne okolnosti i imovinsko stanje okrivljenika, koji se uzimaju u obzir kod određivanja vrste i mjere kazne, već se mora raditi o naročito olakotnim okolnostima. Pogrešna je sudska praksa ublažavanja

---

* dr. sc. Damir Juras, MUP RH, Split, Hrvatska.

¹ Zakon o strancima stupio je na snagu 1. siječnja 2021. (čl. 261. ZS-a). Dosad je navedena inkriminacija bila propisana i kažnjiva po čl. 43. st. 1. i čl. 225. st. 3. i 5. Zakona o strancima, NN 130/11., 74/13., 69/17., 46/18., 53/20.

kazne (odmjeravanje kazne ispod zakonskog minimuma za konkretni prekršaj) bez navođenja i obrazlaganja naročito olakotnih okolnosti za takvu odluku odnosno ublažavanje kazne na temelju okolnosti koje su odlučne za odabir vrste i mjere kazne u okviru kazne zapriječene za konkretni prekršaj.²

Za prekršaj propisan zakonom, za počinitelja prekršaja fizičku osobu ne može biti propisana ni izrečena novčana kazna u iznosu manjem od 100,00 kuna ni većem od 50.000,00 kn (čl. 33. st. 3. PZ-a), pa je pogrešna sudska praksa izricanja novčane kazne okrivljeniku u iznosu iznad 50.000,00 kuna, bez obzira na to koliki je broj stranaca potpomogao pri počinjenju konkretnog prekršaja.³

Kazna zatvora zakonom se može propisati samo kao stroža kazna uz propisanu novčanu kaznu (čl. 31. st. 3. PZ-a).⁴

Uvjetna je osuda prekršajnoppravna sankcija koja se kao mjera upozorenja sastoji od izrečene kazne zatvora ili maloljetničkog zatvora i roka u kojem se ta kazna ne izvršava pod uvjetima određenim PZ-om. Sud može primijeniti uvjetnu osudu kada ocijeni da se i bez izvršenja kazne može očekivati ostvarenje svrhe kažnjavanja, posebno imajući u vidu odnos počinitelja prekršaja prema tom prekršaju ili prema oštećeniku i naknadi štete prouzročene prekršajem. Uvjetnom osudom odgađa se izvršenje izrečene kazne za vrijeme koje ne može biti kraće od tri mjeseca ni dulje od jedne godine (čl. 44. st. 1.-3. PZ-a). Kod izricanja uvjetne osude u svakom konkretnom slučaju, sud je dužan u toj situaciji utvrditi posebne razloge zašto počinitelju izriče kaznu zatvora kao strožu propisanu kaznu; a potom i razloge da istu uvjetuje, pri čemu je sud u obvezi utvrditi i razloge koji upućuju da se i bez izvršenja strože izrečene kazne može očekivati od okrivljenika da ubuduće ne čini ponovno prekršajna djela, što nije jednostavno u konkretnim slučajevima, ali je na neki način garancija da se u praksi neće nekritički i olako izricati uvjetna osuda.⁵

---

² Općinski sud u Makarskoj, Stalna služba u Makarskoj, presudom broj: 16. pp J-208/2019 od 1. 2. 2019., državljaninu Albanije, za kojeg je utvrdio da je, prevozeći četiri državljana Albanije koji su nezakonito ušli na teritorij Republike Hrvatske, počinio prekršaj opisan u čl. 43. ZS-a, izrekao je ublaženu novčanu u iznosu od 41.000,00 kn, a pri odmjeravanju kazne „uzeo je u obzir sve za to odlučne okolnosti iz čl. 36. st. 1. i 2. Prekršajnog zakona koje utječu na visinu kazne, cijeneći kao olakotne okolnosti što je priznao počinjenje prekršaja, te što činjenjem prekršaja nisu nastupile teže posljedice, kao i imovno stanje okrivljenika, kao i vrstu i težinu počinjenog prekršaja, dok posebnih otegotnih okolnosti na strani istog sud nije našao.“

³ Općinski sud u Makarskoj, Stalna služba u Imotskom, presudom broj: 18. Pp J-480/2019 od 11. 9. 2019., dvojici državljana Norveške, rođenima u Iranu, izrekao je pojedinačno novčanu kaznu u iznosu od 75.000,00 kn (po 15.000,00 kn za svakog potpomognutog stranca).

⁴ Vrijedećim ZS-om ispravljena je pogreška iz prijašnjeg Zakona o strancima (čl. 225. st. 3.) kojim je, suprotno odredbi PZ-a, bilo propisano da se kazna zatvora i novčana kazna izriču kumulativno.

⁵ Prekršajni sud u Splitu, Stalna služba u Kaštel Sućurcu, presudom broj: 28. Pp J-3090/18 od 20. 8. 2018., državljanina Italije proglasio je krivim da je „dana 17. 8. 2018. g., u 21,05 sati, na prijelaznom mjestu Ričice – Pod Bila, gradske četvrti Ričice, općina Proložac, postupio protivno odredbi čl. 43. Zakona o strancima, na način da je upravljao osobnim automobilom marke Kia Sorento, talijanske reg. oznake (...), nezakonito ušao na teritorij Republike Hrvatske iz smjera Bosne i Hercegovine na prijelaznom mjestu Ričice – Pod Bila – odnosno na mjestu gdje nema stalne policijske ili carinske kontrole, kojom prilikom je u vozilu prevezio četiri državljanina treće zemlje (Republike Albanije), kojima je pomogao u nezakonitom prelasku državne granice, a koji građani Republike Albanije ujedno imaju izrečene zabrane ulaska na područje Schengenskog prostora.“ Sud je okrivljeniku izrekao kaznu zatvora u trajanju od 60 dana u odnosu na koju je primijenio uvjetnu osudu. Sud je olakotnu okolnost „našao u okrivljenikovo dosadašnjoj nekažnjavanosti, dok otegotnih okolnosti sud nije našao osim samog počinjenja djela.“

Obligatorna mjera oduzimanja predmeta i sredstava propisana je (samo) za počinitelje prekršaja koji su vlasnici prijevoznog sredstva (čl. 249. st. 9. ZS-a), a drugim počiniteljima opisanog prekršaja (čl. 53. i čl. 249. st. 8. ZS-a) predmeti i sredstva koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje prekršaja ili su nastali njegovim počinjenjem oduzet će se ako postoji opasnost da će se ponovno uporabiti za počinjenje prekršaja, a sud ih može oduzeti i kada je njihovo oduzimanje potrebno radi zaštite opće sigurnosti, javnog poretka, zaštite zdravlja ljudi ili iz moralnih razloga (čl. 76.a st. 1. PZ-a).⁶ Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske u određenim je slučajevima odbio žalbe tužitelja na presude kojima nije izrečena mjera oduzimanja predmeta, pri čemu se pozvao na načelo razmjernosti i praksu Ustavnog suda Republike Hrvatske.⁷

⁶ Dosadašnji Zakon o strancima zaštitnu je mjeru oduzimanja predmeta propisivao kao fakultativnu (čl. 225. st. 5.). Njezina svrha bila je otklanjanje uvjeta koji omogućavaju ili poticajno djeluju na počinjenje novog prekršaja, a nije se smjela izreći ako nije u razmjeru s težinom počinjenog prekršaja i prekršaja koji se mogu očekivati, kao i sa stupnjem počiniteljeve opasnosti (čl. 51., čl. 51.a PZ-a). Sudovi su u određenim slučajevima okrivljenicima, uz izrečenu kaznu, izrekli i zaštitnu mjeru oduzimanja predmeta: Općinski prekršajni sud u Splitu (Stalna služba u Sinju), presudom broj: 3.Pp J-685/2019-4 od 8. 3. 2019., izrekao je zaštitnu mjeru oduzimanja vozila marke Ford Focus, nacionalne oznake Italije, državljaninu Albanije koji je, zajedno s četiri državljanina Albanije kojima je bila izrečena zabrana ulaska i boravka na schengenskom teritoriju, makadamskim putem ilegalno vozilom iz BiH ušao u Republiku Hrvatsku; Općinski prekršajni sud u Splitu, presudom broj: 16.Pp J-2141/2019 od 26. 7. 2019., zaštitnu mjeru oduzimanja vozila marke Mercedes, nacionalne oznake Italije, izrekao je okrivljeniku državljaninu Albanije, koji je znao da je njemu i trojici državljana Albanije (suputnicima) zabranjen ulazak na teritorij Republike Hrvatske i na schengensko područje, a koji je tim osobnim vozilom preveo trojicu suputnika iz BiH u Republiku Hrvatsku ilegalno makadamskim putem kroz šumu, koristeći za navigaciju Google kartu na svojem mobitelu, te potom nastavio vožnju do mjesta Voštane, gdje su ih zatekli policijski službenici; Općinski sud u Makarskoj (Stalna služba u Imotskom), presudom broj: 16. pp J-471/2019 od 5. 9. 2019., proglasio je krivim državljanina Albanije jer je „dana 5. 9. 2019. g., u 03,25 sati, upravljajući osobnim vozilom Fiat Ulise, reg. oznake (...), nacionalne oznake Albanije, ilegalno prešao graničnu crtu između Bosne i Hercegovine i RH u mjestu Ričice, na mjestu gdje nema stalne policijske i carinske kontrole, a kojom prilikom je u vozilu preveo šest državljana trećih zemalja (Albanije) te je spomenutima pomogao u nezakonitom ulasku i tranzitu kroz RH i to: (...)“ Sud je okrivljenom izrekao zaštitnu mjeru oduzimanja vozila marke Fiat Ulise, kojim je počinjen prekršaj.

⁷ „Prilikom odluke o oduzimanju predmeta sudovi se moraju rukovoditi načelom razmjernosti određenim čl. 16. st. 2. Ustava Republike Hrvatske koji propisuje: 'Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju' (...). Prema obrazloženju pobijane presude, prvostupanjski je sud odbio tužitelja s prijedlogom za oduzimanje predmeta jer okrivljenik nije kažnjavan za istovrsne prekršaje, pa uz činjenicu da mu je izrečena primjerena novčana kazna, sud smatra da okrivljenik ubuduće neće činiti ovakav ili slične prekršaje, te koristiti navedeno vozilo za isti prekršaj. I po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, pravilno je prvostupanjski sud zaključio da u konkretnom slučaju ne postoji opasnost da će se navedeno vozilo ponovno uporabiti za počinjenje novog prekršaja, niti je navedeno potrebno radi zaštite opće sigurnosti. Naime, okr. J. M. nije do sada osuđivan za istovrsne prekršaje, dok pobuda za počinjenje prekršaja nije bila ostvarenje nezakonite imovinske koristi, već pomoć članovima obitelji, rođacima, kako se to utvrđuje u izreci pobijane presude. Takva je odluka i u skladu s postojećom sudskom praksom odnosno Odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske, U-III-195/2006 od 18. lipnja 2008, u kojoj se navodi da se prilikom donošenja odluke o oduzimanju predmeta kao privatnog vlasništva mora voditi briga o ravnoteži između zahtjeva općeg interesa javnosti i zahtjeva zaštite temeljnih prava pojedinca i koje oduzimanje predmeta mora biti razmjerno sa zaštitom opće sigurnosti. Stoga je prvostupanjski sud valjano ocijenio da u ovoj situaciji ne postoje opravdani razlozi za oduzimanje predmeta, okrivljenik do sada nije osuđivan za istovrsne prekršaje, predmetni osobni automobil marke Mercedes reg. oznake (...), nacionalnih oznaka Republike Italije, nije prerađen za nezakonit tranzit osoba, te i po ocjeni ovoga Suda, ne postoji opasnost od ponavljanja prekršaja uporabom navedenog vozila.“ (presuda broj: 1920/2019 od 23. 1. 2020.); „Rješavajući predmet i ispitujući pobijanu presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom, ovaj Sud je

Policija je stranka u prekršajnom postupku, pa u slučajevima nezakonite sudske odluke prvostupanskog suda, posebno: kod primjene instituta ublažavanja kazne, kada je sud odbio izreći mjeru oduzimanja predmeta ili je sud izrekao uvjetnu osudu, treba podnijeti žalbu protiv prvostupanske odluke. U navedenim slučajevima treba imati u vidu da ovlast žalbe nije samo pravo, već i dužnost policije kada su ispunjeni uvjeti za žalbu, a vezano za konkretne slučajeve: kada je prvostupanski sud izrekao ublaženu kaznu iako za to nije bilo uvjeta ili je odbio izreći mjeru oduzimanja predmeta iako su bili ispunjeni uvjeti za njezino obligatorno ili fakultativno izricanje ili je primijenio uvjetnu osudu iako za to nisu bili ispunjeni zakonski uvjeti.⁸

Engl.: Assisting third-country nationals in illegal crossing into the Republic of Croatia or illegal transit across the territory of the Republic of Croatia

---

utvrdio da je prvostupanski sud osnovano donio odluku o oduzimanju predmeta, odnosno vozila kojima je prekršaj počinjen, radi zaštite zdravlja ljudi i iz moralnih razloga i kao jamstvo plaćanja izrečenih novčanih kazni te će isti biti vraćeni svakom okrivljeniku ukoliko dostave dokaz o plaćenim novčanim kaznama, u suprotno o oduzetim vozilima odlučit će se posebnim rješenjem nakon pravomoćnosti pobijane presude. Naime, imajući u vidu činjenicu da okrivljenici do sada nisu kažnjavani za istovrsne prekršaje i s obzirom na postojeću sudsku praksu, odnosno odluku Ustavnog suda Republike Hrvatske od 18. lipnja 2008., broj: U-III-195/2006 (...) Sud je ocijenio da je zaštita prava vlasništva pojedinca pretežita nad zaštitom općeg interesa te da bi zadiranje u navedeno konvencijsko, odnosno ustavno pravo bilo na štetu okrivljenika.“ (Presuda broj: JŽ-1121/2019 od 3. 9. 2019.)

⁸ „Pravo i dužnost za policijskog službenika znači da on određenu radnju smije ili mora poduzeti isključivo na način koji propisuje zakon, ali i u situacijama kad to zakon propisuje ili, bolje rečeno, dopušta.“, Gjenero D., Gluščić, S., Helebrant, R., Lalić, G., Policijska i građani: priručnik za građane, MUP RH i HHO, Zagreb, 2005., str. 5.; „Dakle, kad je policijski službenik zakonom ovlašten da poduzme određenu ovlast, to znači da on u konkretnoj životnoj situaciji istovremeno ima i pravo i dužnost da tu ovlast poduzme ako su ispunjeni uvjeti za primjenu te ovlasti (...)“, Juras, D., Povrede službene dužnosti policijskih službenika, Policijska i sigurnost, MUP RH, broj 4/2012., str. 733.